

Balada z mazurských bažin

Brněnští divadelní labužníci měli v posledních týdnech opakovanou možnost seznámit se blíže s experimentální Thálií našich severních sousedů. Na zářijovém provázkovském Divadle v pohybu (IV) vystupoval Teatr 77 z Lodže a Teatr ósmého dnia z Poznaně. Krátce nato pak do Domu pánů z Fanalu zavítal cestou ze Slovenska na těšínský festival Na hranici (kde byl také porotou oceněn) Teatr Wiejski Węgajty, který působí v olštýnském regionu takřka na litevských hranicích.

Polský soubor sáhl po próze nositele Nobelovy ceny za rok 1980 Czesława Miłosze Údolí Issy (1959), která vypráví o básníkově dětství a mládí právě na Litvě. Hrající scenárista a režisér Wacław Sobaszek z ní vybral a s využitím citátů děl dvou jiných autorů dále upravil motiv tragicky končícího horečnatého vztahu protestantského kněze Peikswy (uhrančivý Wolfgang Niklaus) a farské hospodyně, sebevražedkyně Magdaleny (Erdmute Sobaszková), odehrávajícího se na pozadí požáru první světové války, zvykosloví vesnické komunity, rodové mystiky a obřadů církevního roku (velikonocce). Samotné nedlouhé nastudování s názvem Gospoda ke Wiecznemu Pokojowi (Hospoda k věčnému míru) nebylo – upřímně řečeno – jevištně nijak oslnivé: kolem centrálního pódia se sudem a několika dalšími rekvizitami (výprava Małgorzata Niklausová) se mozaikovitě odvíjel skrovný příběh v stále ponuré polotmě, kdy v plamenech několika svíček nebylo aktérům ani vidět do tváří. Zaujaly

však prvky folklorní baladičnosti, vnášené sem prostřednictvím lidových písní, tanců a zvláštních hudebních nástrojů – pastýřských trub, fujar, bubínků, dud apod. Izolaci milenců od jejich okolí zpřítomňovaly též dialogy v němčině, což ostatně odpovídalo skutečné národnosti interpretů.

Po vlastním představení vystoupil nepočetný kolektiv s dalšími písňovými a tanečními čísly, při nichž bral do kola také diváky. Z následující besedy pak vyplynulo, že se osm let pracující múzický soubor neomezuje na přípravu divadelních artefaktů, nýbrž pojímá svou aktivitu daleko širě – jako filozofický přístup ke světu a životní styl. Jeho členové společně obcházejí vesnické usedlosti řídce osídleného bažinatého kraje, sbírají a dále umělecky využívají rozmanité folklorní projevy, vystupují na slavnostech, koledách, svatbách a pohřbech, ba i na mších. Tyto terénní sondáže ostatně absolvovali také na Slovensku, mezi Romy Čierneho Balogu. Soubor, pořádající semináře a tvůrčí dílny, přivezl rovněž filmovou dokumentaci o své práci. Herci se nepovažují za profesionály ani amatéry, neboť chtějí jít „cestou k novému professionalismu“, hájící autentičnost zemité lidové kultury v dnešním „computerovém“ světě.

Brněnské Centrum experimentálního divadla má ve svém ambiciózním programu cíl stát se průsečíkem různých linií evropských národních kultur. Trojí návštěva polských divadelníků k němu bezpochyby také směřuje.

VÍT ZÁVODSKÝ